

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านผู้เรียน : กรณีศึกษา ครั้งนี้มี
ขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษา และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้ศึกษาค้นคว้า 1 คน

1.1.2 ผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน (ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ)

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

1.2.1 ครูทุกคน

1.2.2 นักเรียน 354 คน

2. ขั้นตอนการวิจัย

การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านผู้เรียนของโรงเรียนภัทรคถ อำเภอโพนธึช

จังหวัดร้อยเอ็ด อาศัยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามขั้นตอนและแนวคิด

ของ Kemmis และ McTaggart เพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน และเป็นข้อมูลประกอบในการ

เตรียมการรับรองการประเมินภายนอกของโรงเรียน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษา

ค้นคว้าแบ่งเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน

ระยะที่ 2 พัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน

สำหรับรายละเอียดวิธีการดำเนินการทั้ง 2 ระยะ แต่ละระยะขอเสนอ ดังนี้

2.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน

2.1.1 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพการประกันคุณภาพภายในด้านผู้เรียนของ โรงเรียนภัทรดล

2.1.2 เป้าหมาย

เพื่อทราบสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาการประกันคุณภาพ

2.1.3 กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา

ครู โรงเรียนภัทรดลทุกคน

2.1.4 เครื่องมือ

แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์

2.1.5 วิธีการดำเนินงาน

1) ผู้ศึกษาค้นคว้าศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระบบมาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐานขององค์กร หน่วยงานต่างๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศ

2) แต่งตั้งผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นผู้ร่วมกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาและทำหน้าที่ช่วยเหลือเก็บข้อมูลของงานวิจัยในครั้งนี้

3) กำหนดตัวแปรที่จะทำการศึกษา ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของ
กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 9)

ทั้งหมด 8 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับ
ผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี
วิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิด ไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

4) สร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือโดยอาศัยกรอบมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8 มาตรฐาน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติและความต้องการ

5) นำเครื่องมือวิจัยเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

6) แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

(1) รศ.ดร.สำเร็จ บุรชัย อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ

(2) ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มหาสารคาม เขต 1

(3) อ.จำเนียร พลหาญ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาสารคาม

7) หากคุณภาพของเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถาม โดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน

3 คนตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item-Objective

Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า แบบสอบถามแต่ละข้อจะต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป จึง

จะให้การยอมรับ

8) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น

9) จัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group - Interview)

10) นำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือและการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์และแปลผล

11) เขียนรายงานการศึกษาสภาพปัญหาของการประกันคุณภาพภายใน

2.1.6 ผลที่ได้รับ

สภาพปัญหาการปฏิบัติ และสภาพความต้องการของการประกันคุณภาพภายในด้านผู้เรียน
ของ โรงเรียนภัทรคด

2.2 ระยะที่ 2 พัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน

2.2.1 วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนภัทรคด โดย
ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2.2.2 เป้าหมาย

เพื่อให้ผู้เรียนของ โรงเรียนภัทรคด ได้รับการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- 1) ครู โรงเรียนภัทรคดทุกคน
- 2) นักเรียน 354 คน

2.2.4 วิธีการดำเนินงาน

- 1) ผู้ศึกษาค้นคว้า และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ร่วมกันกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการในการพัฒนาการประกันคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม
- 2) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ แนวปฏิบัติและทดลองปฏิบัติตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ให้กับคณะครู โรงเรียนภัทรคด ในประเด็นต่างๆที่สำคัญ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน การกำหนดยุทธศาสตร์หลัก เพื่อการพัฒนาการประกันคุณภาพ (Strategic Themes) การกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ (Key Performance Indicators: KPIs) กำหนดเป้าหมาย (Target) และโครงการ (Project) เพื่อสนองยุทธศาสตร์หลักดังกล่าว โดยจะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพการศึกษาจากภายนอกมาเป็นวิทยากรให้การอบรม มีขั้นตอนดังต่อไปนี้
  - (1) วิทยากรบรรยายให้ความรู้ความเข้าใจ รวมถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน

(2) ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของปัญหา และร่วมกันกำหนดกรอบ และประเด็นที่จะนำไปพัฒนา

(3) ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน

3) สร้างตัวชี้วัด (Key Performance Indicators: KPIs) โดยผู้วิจัยร่วมกับคณะครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนทุกคน พิจารณาว่าองค์ประกอบย่อยของแต่ละมาตรฐานด้านผู้เรียน 8 มาตรฐาน ที่สำคัญและจะเป็นกุญแจ (Key) สู่ความสำเร็จมีอะไรบ้าง

4) จัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนตัวชี้วัดที่ได้สร้างขึ้น เพื่อให้ยุทธศาสตร์เกิดผลเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ จึงได้จัดทำโครงการสนองยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดคุณภาพดังกล่าว

5) ดำเนินการพัฒนาร่วมกันคุณภาพด้านผู้เรียนของ โรงเรียนภัทรดล ตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

(1) ขั้นการวางแผน (Plan) ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวางแผนว่าแต่ละตัวชี้วัด จะพัฒนาอย่างไร

(2) ขั้นการปฏิบัติ (Act) ผู้ร่วมวิจัย ครูผู้ร่วมวิจัย และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้

(3) ขั้นสังเกต (Observe) ผู้วิจัย ครูผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะครู และนักเรียน

(4) ขั้นสะท้อนผล (Reflect) ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล แปลผลการดำเนินงานของแต่ละตัวชี้วัด พิจารณาความสำเร็จ และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานครั้งต่อไป (Revise plan)

6) ผู้วิจัยเขียนรายงานสรุปผลการดำเนินงานเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข

7) สรุปผลการวิจัยและเขียนรายงานเผยแพร่ต่อไป

2.2.5 ผลที่ได้รับ

คุณภาพมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนภัทรดลสูงขึ้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ลักษณะ ได้แก่

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Quality Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต และการสัมภาษณ์สภาพการดำเนินงานการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนภัทรคธ จากการศึกษาสอบถามคณะครูผู้ร่วมศึกษาของโรงเรียนภัทรคธ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantity Analysis) ได้ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามที่ใช้สอบถาม คณะครูของโรงเรียนภัทรคธ โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดสัญลักษณ์ในการนำเสนอ ดังนี้

μ แทน ค่าเฉลี่ย

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 103) โดยเกณฑ์ในการแปลความหมายมีดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลเชิงปริมาณ

คะแนน	ความหมาย
4.51 – 5.00	ระดับการปฏิบัติ/ความต้องการมากที่สุด
3.51 – 4.50	ระดับการปฏิบัติ/ความต้องการมาก
2.51 – 3.50	ระดับการปฏิบัติ/ความต้องการปานกลาง
1.51 – 2.50	ระดับการปฏิบัติ/ความต้องการน้อย
1.00 – 1.50	ระดับการปฏิบัติ/ความต้องการน้อยที่สุด

4. สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 5 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระยะ / คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินงาน	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการประกันคุณภาพภายในด้านผู้เรียน 1) สภาพการประกันคุณภาพภายในด้านผู้เรียนของโรงเรียน ภัทรดลเป็นอย่างไร	เพื่อศึกษาสภาพการประกันคุณภาพภายในด้านผู้เรียนของโรงเรียนภัทรดล	1) ศึกษาเอกสาร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) ทำการแต่งตั้งผู้ร่วมศึกษาในคว่า 3) กำหนดตัวแปรที่จะทำการศึกษา 4) สร้างเครื่องมือ 5) แต่งตั้งผู้ช่วยวิจัย 6) เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ 7) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่สร้างขึ้น 8) จัดการสนทนากลุ่ม 9) วิเคราะห์ข้อมูล และแปลผล 10) เขียนรายงานการศึกษาสภาพการประกันคุณภาพภายใน	1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์	1) คำเฉลี่ย (การวิเคราะห์เชิงปริมาณ) 2) Content Analysis (การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา)	- ได้รับความรู้จากประกันคุณภาพภายในด้านผู้เรียนของโรงเรียนภัทรดล
ระยะที่ 2 พัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านผู้เรียน 1) จะพัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านผู้เรียนของโรงเรียน ภัทรดลให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนได้อย่างไร	เพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านผู้เรียน ภัทรดลให้มีความเหมาะสมกับบริบทโรงเรียน โดย ใช้ หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	1) กำหนดแผนกลยุทธ์การดำเนินงาน 2) จัดการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) กำหนดเป้าหมาย และสร้างตัวชี้วัด (KPI) 4) จัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนตัวชี้วัด 5) ดำเนินการพัฒนาการประกันคุณภาพด้านผู้เรียน ตามขั้นตอน PAOR ของ Kemmis และ McTaggart 6) เขียนรายงานเสนอกรรมการที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไข 7) สรุปผลการวิจัยและเขียนรายงานเผยแพร่	1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบบันทึกการประชุม 4) ผู้วิจัย/ผู้ช่วยวิจัย	Content Analysis (การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา)	- นักวิจัยได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการ อย่างมีคุณภาพ - คุณภาพมาตรฐานการศึกษาในด้านคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนภัทรดลสูงขึ้น